

HE 82/2020 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi verontilityslain 12 f §:n ja tuloverolain 124 b §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sekä verontilityslakia että tuloverolakia.

Kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta korotettaisiin 10 prosenttiyksiköllä 32,13 prosentista 42,13 prosenttiin ja valtion jako-osuutta alennettaisiin vastaavasti 67,87 prosentista 57,87 prosenttiin verovuodelta 2020 tehtävissä yhteisöveron tilityksissä. Esitys on osa koronavirusepidemiaan liittyvää kuntien tukemisen toimenpiteiden kokonaisuutta, jonka tarkoituksena on turvata peruspalvelujen järjestämisen edellytykset ja helpottaa poikkeustilanteesta johtuvia kuntien talouden haasteita.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	3
3 Tavoitteet	4
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	4
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	4
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	5
5 Voimaantulo	5
6 Suhde muihin esityksiin.....	6
6.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä.....	6
6.2 Suhde talousarvioesitykseen	6
LAKIEHDOTUKSET	7
1. Laki verontilityslain 12 f §:n muuttamisesta.....	7
2. Laki tuloverolain 124 b §:n muuttamisesta	8
LIITE	9
RINNAKKAISTEKSTIT	9
1. Laki verontilityslain 12 f §:n muuttamisesta.....	9
2. Laki tuloverolain 124 b §:n muuttamisesta	10

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Koronavirusepidemia ja toimet sen leviämisen estämiseksi ovat laskeneet talousennusteita kaikkialla maailmassa. Valtiovarainministeriön kansantalousosaston 16.4.2020 julkaisemassa kokonaistaloudellisessa ennusteessa Suomen talouden arvioitiin supistuvan 5,5 prosenttia vuonna 2020, kun sekä vienti että kotimainen kysyntä supistuvat.

Koronavirusepidemia, sen hidastamiseksi tehdyt sulkutoimenpiteet ja talouden tilan väliaikainen mutta jyrkkä heikkeneminen kääntävät julkisen talouden alijäämän ja velan nopeaan kasvuun. Myös koronavirusepidemian haittojen vähentämiseksi ja yritysten taloustilanteen helpottamiseksi tehdyt toimet heikentävät julkista taloutta. Vaikka talouden häiriön oletetaan olevan lyhytaikainen, jää julkiseen talouteen tästä poikkeuksellisesta taantumasta syvät jäljet. Lähivuosina näkyvissä oleva talouskasvu ei riitä vahvistamaan julkisen talouden rahoitusasemaa ennalleen ja julkinen talous pysyy selvästi alijäämäisenä.

Pääministeri Sanna Marinin hallitus on päättänyt kuntien tukemisesta koronavirusepidemian aiheuttamien vaikutusten johdosta. Koronakriisi vaikuttaa kuntien talouteen etenkin sosiaali- ja terveydenhuollon menojen kasvun sekä vero- ja maksutulojen vähenemisen kautta. Kuntien tukemisen tarkoitus on turvata peruspalvelujen järjestämisen edellytykset ja helpottaa poikkeus-tilanteesta johtuvia kuntien talouden haasteita.

Ensi vaiheessa kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua lakia (1704/2009) on muutettu siten, että vuonna 2020 toteutetuista verotuksen maksujärjestelyjen muutoksista johtuvaa kuntien arvioitua verotulojen viivästymistä vastaava euromäärä maksetaan kunnille vuonna 2020 erillisenä verotulojen viivästymisestä johtuvana korvauksena.

Hallitus linjasi 8.4.2020 vuosien 2021–2024 julkisen talouden suunnitelmaa koskevan neuvottelun yhteydessä koronaviruskriisiin liittyvästä kuntien tukemisen toimenpiteiden toisesta vaiheesta. Toisessa vaiheessa valtio korvaa suoraan sairaanhoitopiireille koronakriisin aiheuttamat lisäkustannukset valtionavustuksella, kuntien yhteisöveron jako-osuutta korotetaan määräaikaikaisesti vuodelle 2020, peruspalvelujen valtionosuutta korotetaan määräajaksi loppuvuodelle 2020 ja harkinnanvaraista valtionosuutta korotetaan.

Tähän esitykseen sisältyy edellä mainittua kuntien yhteisöveron jako-osuuden korottamista koskeva ehdotus. Kunnan peruspalvelujen valtionosuuden korottamista koskevista ehdotuksista annetaan erillinen esitys.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä. Esitys on käsitelty kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa. Asian kiireellisyyden vuoksi esityksestä ei ole pyydetty lausuntoja.

2 Nykytila ja sen arviointi

Yhteisöverosta kertyvät tulot jaetaan veronsaajien kesken verontilityslaisissa (532/1998) säädettyjen jako-osuuksien mukaisesti. Lain 12 f §:n 1 kohdan mukaan valtion jako-osuus vuonna 2020 on 67,87 prosenttia ja kuntien jako-osuus 32,13 prosenttia yhteisöverosta.

HE 82/2020 vp

Yhteisöveron jako-osuudet ovat vaihdelleet vuosittain lähinnä veroperustemuutosten kompensoinnin johdosta. Yhteisöveron tuotto sekä kuntien osuus yhteisöveron tuotosta ovat viime vuosina olleet seuraavat:

Yhteisöveron tuotto, milj. euroina

Vuosi	Maksuunpantu vero	Muutos-% edellisestä vuodesta	Kuntien yhteisöveron jako-osuus, %	Yhteisöveron osuus kuntien verotuloista, %
2015	4 477		36,87	7,53
2016	5 544	23,83	30,92	7,73
2017	5 655	2,00	30,34	7,78
2018	5 911	4,53	31,35	8,17
2019*	6 053	2,40	31,30	8,03
2020*	5 238	-13,46	32,13	7,20
2021*	5 282	0,84	32,24	7,08

*Vuosien 2019—2021 tuottoarviot perustuvat tämän esityksen antamisajankohdan mukaiseen arvioon yleisestä ja yritysten talouskehityksestä, ja ne muuttuvat myöhempien ennusteiden muutosten mukaisesti.

Yksittäisen kunnan yhteisövero-osuus määräytyy verontilityslain 13 §:n mukaan. Kunnan jako-osuus on kahden viimeksi valmistuneen verotuksen tietojen perusteella laskettujen jako-osuuk-sien keskiarvo. Kunnan jako-osuus on yritystoimintaerän ja metsäerän summan suhteellinen osuus kaikkien kuntien vastaavien lukujen summasta.

3 Tavoitteet

Esitys on osa koronavirusepidemiaan liittyvää kuntien tukemisen toimenpiteiden kokonaisuutta, jonka tarkoituksena on turvata peruspalvelujen järjestämisen edellytykset ja helpottaa poikkeus-tilanteesta johtuvia kuntien talouden haasteita.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Kuntatalouden tilanteen helpottamiseksi ehdotetaan kuntien jako-osuutta yhteisöverosta korotettavaksi 10 prosenttiyksiköllä 32,13 prosentista 42,13 prosenttiin verovuodelle 2020. Valtion jako-osuutta alennettaisiin vastaavasti 67,87 prosentista 57,87 prosenttiin.

Tuloverolain (1535/1992) 124 §:n 3 momentissa säädetään osittain verovapaan yhteisön, tie-kunnan ja yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentista. Edellisestä poiketen veron määräytymisestä verovuosina 2020 - 2027 säädetään lain 124 b §:ssä, jonka 1 kohdan mukaan edellä mainittujen verovelvollisten kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti vuonna 2020 on 6,43. Ehdotetun jako-osuusmuutoksen vuoksi 124 b §:n 1 kohdassa säädettyä tuloveroprosenttia ehdotetaan vastaavasti muutettavaksi siten, että kunnalle verovelvollisten yh-teisöjen tuloveroprosenttia korotettaisiin 6,43 prosentista 8,43 prosenttiin.

Jako-osuuksien muutoksesta säädettäisiin verontilityslain 12 f §:n 1 kohtaa muuttamalla ja tuloveroprosentin muutoksesta tuloverolain 124 b §:n 1 kohtaa muuttamalla.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Koronavirusepidemian aiheuttamat olosuhteet yrityksille ovat täysin poikkeukselliset, eikä siitä johtuvien yhteisöveron tuottovaikutusten kehittymistä ja kestoja voida varmuudella ennakoita. Tämä tekee ehdotetun jako-osuusmuutoksen vaikutusten arvioimisesta erittäin epävarmaa.

Kuntien yhteisöveron jako-osuuden korottaminen 10 prosenttiyksiköllä lisää kuntien verovuoden 2020 yhteisöverotuottoja noin 520 miljoonaa euroa. Valtion verotuotot pienenevät vastaavasti. Arvio on laskettu hallituksen esityksen antamisajankohdan mukaisen yhteisöveron maksumpanoarvion mukaisena. Toteutunut vaikutus ilmenee lopullisen yhteisöveron maksuunpanon perusteella verovuoden verotuksen valmistuttua vuoden 2021 lokakuun lopussa.

Jako-osuuden muutos vaikuttaa useamman vuoden kassakertymään, koska tietyn verovuoden yhteisöverot eivät kerry saman kalenterivuoden aikana. Ehdotetun muutoksen arvioidaan lisäävän kuntien yhteisöveron tilityksiä vuonna 2020 noin 410 miljoonalla eurolla ja pienentävän valtion tilityksiä vastaavalla määrällä. Lisäksi muutoksen arvioidaan lisäävän kuntien yhteisöveron tilityksiä vuonna 2021 noin 100 miljoonalla eurolla ja pienentävän valtion tilityksiä vastaavalla määrällä.

Ehdotetun muutoksen vaikutukset yksittäisten kuntien tuloihin vaihtelevat sen mukaan, miten suuri osuus kunnan verotuloista muodostuu yhteisöverosta. Ne kunnat, joissa yhteisöveron merkitys on suuri, hyötyvät eniten jako-osuuden korotuksesta. Toisaalta näiden kuntien verotuotto-menetykset ovat suurimmat yhteisöveron tuoton alentuessa.

Vuoden 2020 yksittäisten kuntien jako-osuuksilla ja yhteisöveron 5 238 miljoonan euron tuottoarvion mukaan 32,13 prosentin mukaisella kuntien ryhmäosuudella laskettuna kuntien yhteisöverotuotto olisi kunnasta riippuen 53—954 euroa asukasta kohden ja keskimäärin 306 euroa asukasta kohden. Osuuden korottaminen 10 prosenttiyksiköllä lisäisi veron tuottoa 16—297 euroa asukasta kohden ja keskimäärin 95 euroa asukasta kohden.

Helsingin osuus kuntien yhteisöveron tuotosta on vuonna 2020 noin 26 % ja Uudenmaan kuntien osuus yhteensä noin 44 %. Kymmenen suurimman kunnan osuus on yhteensä noin 56 %.

Osittain verovapaiden yhteisöjen kiinteistöstä saadun tuloveroprosentin korottamisen arvioidaan vuoden 2018 verotustietojen perusteella lisäävän kuntien yhteisöverotuloja noin 4 miljoonaa euroa verovuodelta 2020.

5 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Verontilityslain muutosta sovellettaisiin verovuoden 2020 yhteisöveron tilityksiin ja näiltä vuosilta tehtäviin tilityksien oikaisuihin. Ensimmäisessä lain voimaantulon jälkeen tehtävässä tilityksessä oikaistaisiin ne tilityserot, jotka johtuvat lain voimaan tullessa voimassa olleen lain mukaisten jako-osuuksien soveltamisesta.

6 Suhde muihin esityksiin

6.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Hallitus linjasi 8.4.2020 vuosien 2021–2024 julkisen talouden suunnitelmaa koskevan neuvottelun yhteydessä koronaviruskriisiin liittyvästä kuntien tukemisen toimenpiteiden toisesta vaiheesta. Toisessa vaiheessa valtio korvaa suoraan sairaanhoitopiireille koronakriisin aiheuttamat lisäkustannukset valtionavustuksella, kuntien yhteisöveron jako-osuutta korotetaan määräaikaikaisesti vuodelle 2020, peruspalvelujen valtionosuutta korotetaan määräajaksi loppuvuodelle 2020 ja harkinnanvaraista valtionosuutta korotetaan.

6.2 Suhde talousarvioesitykseen

Esityksen vaikutukset otetaan huomioon neljännessä lisätalousarvioesityksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

verontilityslain 12 f §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verontilityslain (532/1998) 12 f §:n 1 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1573/2019,
seuraavasti:

12 f §

Veronsaajaryhmien jako-osuudet verovuosina 2020–2027

Poiketen siitä, mitä 12 §:ssä säädetään:

1) valtion jako-osuus verovuonna 2020 on 57,87 prosenttia ja kuntien jako-osuus 42,13 prosenttia yhteisöverosta;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakia sovelletaan verovuoden 2020 yhteisöveron tilityksiin ja mainitulta vuodelta tehtäviin tilityksien oikaisuihin. Lain voimaantulon jälkeen tehtävässä ensimmäisessä tilityksessä verovuotta 2020 koskevat tilitykset oikaistaan tässä laissa säädettyjen jako-osuuksien mukaisiksi.

2.

Laki

tuloverolain 124 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuloverolain (1535/1992) 124 b §:n 1 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1574/2019,
seuraavasti:

124 b §

Veron määräytyminen verovuosina 2020–2027

Poiketen siitä, mitä 124 §:n 3 momentissa säädetään:

1) vuonna 2020 edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tie-
kunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 8,43;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 4.6.2020

Pääministeri

Sanna Marin

Valtiovarainministeri Katri Kulmuni

1.

Laki

verontilityslain 12 f §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verontilityslain (532/1998) 12 f §:n 1 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1573/2019,
seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 f §

12 f §

Veronsaajaryhmien jako-osuudet verovuonna 2020–2027

Veronsaajaryhmien jako-osuudet verovuonna 2020–2027

Poiketen siitä, mitä 12 §:ssä säädetään:
1) valtion jako-osuus verovuonna 2020 on 67,87 prosenttia ja kuntien jako-osuus 32,13 prosenttia yhteisöverosta;

Poiketen siitä, mitä 12 §:ssä säädetään:
1) valtion jako-osuus verovuonna 2020 on 57,87 prosenttia ja kuntien jako-osuus 42,13 prosenttia yhteisöverosta;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Lakia sovelletaan verovuoden 2020 yhteisöveron tilityksiin ja mainitulta vuodelta tehtäviin tilityksien oikaisuihin. Lain voimaantulon jälkeen tehtävässä ensimmäisessä tilityksessä verovuotta 2020 koskevat tilitykset oikaistaan tässä laissa säädettyjen jako-osuuksien mukaisiksi.

2.

Laki

tuloverolain 124 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuloverolain (1535/1992) 124 b §:n 1 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1574/2019,
seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

124 b §

124 b §

*Veron määräytyminen verovuosina 2020–
2027*

*Veron määräytyminen verovuosina 2020–
2027*

Poiketen siitä, mitä 124 §:n 3 momentissa
säädetään:

1) vuonna 2020 edellä 21 §:n 1 momentissa
tarkoitettuna osittain verovapaan yhteisön ja tie-
kunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiin-
teistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on
6,43;

Poiketen siitä, mitä 124 §:n 3 momentissa
säädetään:

1) vuonna 2020 edellä 21 §:n 1 momentissa
tarkoitettuna osittain verovapaan yhteisön ja tie-
kunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiin-
teistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on
8,43;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20
